

κεφ. 11

Αιωρούμενη
κατασκευή
από
κοχύλια.

Αιωρούμενη
κατασκευή
από χαρτί
κομμένο
με το χέρι.

κεφ. 11

ΑΙΩΡΟΥΜΕΝΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ (ή Mobiles)

11.1 Ορισμός – Παιδαγωγική αξία των Mobiles

Τα mobiles (ή αιωρούμενες κατασκευές) είναι μικρά, ελαφρά, αντικείμενα που κρεμάμε πάνω από την κούνια – χώρο του βρέφους ή από το ταβάνι της αίθουσας της τάξης, όταν απευθυνόμαστε σε μεγαλύτερα παιδιά.

Μετά τη γέννηση, το βρέφος βρίσκεται σε μια διαδικασία προσαρμογής στο καινούργιο περιβάλλον και το παιχνίδι δεν είναι γι' αυτό προτεραιότητα. Όταν είναι ενός μηνός δεν μπορεί ακόμη να δει καθαρά σε απόσταση πάνω από 30 – 40 εκατοστά, αλλά παρατηρεί με μεγάλο ενδιαφέρον οτιδήποτε βρίσκεται μέσα σ' αυτή την ακτίνα του οπτικού του πεδίου: τα κάγκελα του κρεβατιού του, τις σκιές στον τοίχο, το mobile που έχουμε τοποθετήσει στην κούνια του κ.ά. Τον πρώτο μήνα, λοιπόν, κρεμάμε τα mobiles σε απόσταση 30 – 40 εκ. από το πρόσωπο του βρέφους, γιατί δε μπορεί να δει σε μεγαλύτερη ούτε σε μικρότερη απόσταση απ' αυτή και ακόμη δυσκολεύεται να παρακολουθεί κινούμενα αντικείμενα. Αν κουνήσουμε με ταχύτητα ένα παιχνίδι μπροστά στα μάτια του, το βλέμμα του μοιάζει να είναι καρφωμένο στο κενό. Στο δεύτερο μήνα περίπου παρουσιάζεται μια θεαματική αλλαγή, τα μάτια του συντονίζονται και συνεργάζονται, ώστε να μπορούν να κινούνται και να εστιάζουν την ίδια στιγμή. Πολύ γρήγορα είναι σε θέση να παρακολουθεί ένα αντικείμενο που κινείται μπροστά του διαγράφοντας ένα ολόκληρο ημικύκλιο. Τότε ανακαλύπτει τη χαρά να βλέπει ενδιαφέροντα σχήματα και χρώματα να κινούνται γύρω από την κούνια του. Ο συντονισμός των ματιών του θα του δώσει και την αίσθηση του βάθους του οπτικού του πεδίου που είναι αναγκαία, για να μπορεί να παρακολουθεί αντικείμενα που κινούνται από και προς αυτό. (Αμερικάνικη Παιδιατρική Ακαδημία, 1995, σελ. 171 – 172). Μπορούμε ίσως να πούμε ότι το κοίταγμα κάθε κινητού αντικειμένου όπως η κουδουνίστρα, το mobile, κ.ά. είναι το πρώτο παιχνίδι του βρέφους.

Σκοπός της τοποθέτησης του mobile στην κούνια – χώρο του βρέφους είναι να το προκαλέσει να παρατηρήσει και να διαφοροποιήσει τα κινητά σε σχέση με τα ακίνητα μέρη του περιβάλλοντός του. Η τοποθέτηση του mobile αποτελεί ένα οπτικό ερέθισμα, που το βοηθά να κάνει πιο συγκεκριμένο το χαοτικό περιβάλλον μέσα στο οποίο ζει μετά τη γέν-

Βρεφική αιωρούμενη κατασκευή από ύφασμα.

Χριστουγεννιάτικη αιωρούμενη κατασκευή από ζυμάρι περασμένη με βερνίκι.

χειριού του. (Μόρις Ντ., 1996, σελ. 161 – 162).

Τα βρεφικά mobiles τα κατασκευάζουμε από χαρτί, χαρτόνι ή ύφασμα σε έντονα χρώματα με αντιθέσεις και όχι με απαλές παστέλ αποχρώσεις, λόγω της περιορισμένης ικανότητας του βρέφους να διακρίνει τα χρώματα πριν από το τέταρτο μήνα. Μπορούμε ακόμη να τους προσθέσουμε κουδουνάκια, για να προσφέρουν ένα πιο έντονο οπτικοακουστικό ερέθισμα.

Τα mobiles που έχουμε στον παιδικό σταθμό και προορίζονται για τα νήπια έχουν διαφορετικούς σκοπούς: α) τη διακόσμηση της τάξης για όλη τη χρονιά με το στολισμό του ταβανιού, που κάνει το χώρο πιο όμορφο και γεμάτο και τη γιορτινή, περιοδική διακόσμηση που γίνεται π.χ., τα Χριστούγεννα ή το Πάσχα, δίνοντας γιορτινό χρώμα στην αίθουσα και β) τη συμμετοχή των νηπίων μαζί με τον/την παιδαγωγό στην κατασκευή τους, που προσφέρει αίσθηση δημιουργικότητας, ανάπτυξη των λεπτών χειρισμών, ανάπτυξη της φαντασίας, καλλιέργεια της καλαισθησίας, κατανόηση των προμαθηματικών εννοιών, αισθητηριακή αγωγή, κοινωνικοποίηση κτλ.

νησή του και να αρχίσει να οργανώνει τη σκέψη του (Τσαούλα Ν., 1990, σελ. 2), Το mobile που αιωρείται στον αέρα, όταν το μωρό κουνά λίγο το σώμα του, αποδεικνύεται μια πηγή μεγάλου ενδιαφέροντος.

Τους επόμενους μήνες (3ο και 4ο), απομακρύνουμε το mobile από την απόσταση των 30 – 40 εκατ. για δύο λόγους: α) γιατί το βρέφος αρχίζει να αποκτά την ικανότητα να σχηματίζει το είδωλο των αντικειμένων, που είναι σε μεγαλύτερη απόσταση από το ίδιο και β) γιατί αρχίζει να διερευνά τα αντικείμενα παρατηρώντας το υλικό τους, το σχήμα, το χρώμα και το θόρυβο που προκαλούν, καθώς αρχίζει να εξερευνά έναν νέο κόσμο «πραγμάτων». Τώρα μπορεί να χτυπά ή να πιάνει τα αντικείμενα που κινούνται προς το μέρος του ή μπροστά του, κάτι που μπορεί να αποδειχτεί επικίνδυνο, γιατί μπορεί να τα βάλει στο στόμα του ή να τραυματιστεί. Για αρκετό καιρό δε θα τα καταφέρνει πολύ καλά, όμως οι κινήσεις αυτές θα το βοηθήσουν να αναπτύξει το συντονισμό του βλέμματος με την κίνηση του

11.2 Υλικά κατασκευής

Για να κατασκευαστεί ένα mobile χρειάζονται 3 κατηγορίες υλικών:

✓ **Υλικά για βάσεις από τις οποίες θα κρεμαστούν τα αντικείμενα.**

Αυτά μπορεί να είναι: ένα σκουπόξυλο, μια ξύλινη βέργα, μία ή περισσότερες κρεμάστρες, ένα στεφάνι από φελιζόλ τυλιγμένο σε γκοφρέ χαρτί ή πλεγμένο από κλαδιά, σύρμα ή άλλο εύκαμπτο υλικό. Από τις ωραιότερες βάσεις μπορεί να είναι ένα κλαδί δέντρου, που έχει ενδιαφέρον σχήμα, έτσι ώστε να δίνει τη δυνατότητα να κρεμάσουμε τα αντικείμενα από διαφορετικά επίπεδα. Ακόμη, μικρότερες βάσεις, από τις οποίες μπορούμε να κρεμάσουμε ελαφριά αντικείμενα, μπορεί να γίνουν από καλαμάκια πλαστικά, καλαμάκια για σουβλάκια, μικρά κλαδάκια δέντρων κτλ.

Αιωρούμενη κατασκευή από χοντρό χαρτόνι.

- ✓ **Υλικά για το κρέμασμα των αντικειμένων.** Αυτά ανάλογα με το βάρος των αντικειμένων που θα κρεμαστούν μπορεί να είναι: σύρμα ψιλό και εύκαμπτο, κλωστές διαφόρων χρωμάτων και ποιτήτων (ψιλές, χοντρές, μάλλινες) πετονιά, σπάγγος ψιλός ή χοντρός.
- ✓ **Υλικά που θα κρεμαστούν:** Τα υλικά που μπορεί να κρεμαστούν είναι πάρα πολλά και ανάλογα με την επιλογή τους, τον τρόπο τοποθέτησής τους, τους συνδυασμούς των θεμάτων, των χρωμάτων και τη φαντασία των παιδιών και του/της παιδαγωγού, μπορεί να προκύψουν καταπληκτικά αποτελέσματα.

Η κατασκευή ενός όμορφου mobile είναι θέμα φαντασίας.

Μερικές προτάσεις για την επιλογή των υλικών είναι οι εξής:

- Υλικά από τη φύση (κουκουνάρια, ξερά φύλλα και λουλούδια, βελανίδια, φυστίκια, καρύδια, κλαδάκια, κοχύλια, κτλ.)

- Υλικά από χαρτί: Υπάρχει πάρα πολύ μεγάλη ποικιλία χαρτιών (κανσόν, γκοφρέ, γλασέ, από περιτύλιγμα καραμέλας, χρυσόχαρτα, εφημερίδες, σελοφάν, χρωματιστά χαρτομάντιλα, χαρτί μεταλιζέ, χαρτί ζωγραφικής, χαρτί συσκευασίας, χαρτόνια, κ.ά. Τα παιδιά ανάλογα με την ηλικία, τις ικανότητες, και την επιλογή τους μπορούν να κόψουν διάφορα σχέδια, να τα ζωγραφίσουν με διάφορες τεχνικές, να τυλίξουν άλλα αντικείμενα, να σχίσουν λωρίδες, να τα τσαλακώσουν, να τα διπλώσουν κτλ.

Αιωρούμενη κατασκευή από φύλλα και καρπούς

- Ψημένος πηλός ή ζυμάρι: Τα παιδιά χρησιμοποιούν τον πηλό, διάφορες φόρμες και τα εργαλεία, για να φτιάξουν τα αντικείμενα. Ύστερα ανοίγουν μια τρύπα στο πάνω μέρος κάθε αντικειμένου, για να μπορεί να κρεμαστεί, και στη συνέχεια τα ψήνουν.
- Υλικά πάνινα: Από πανί γεμισμένο με μαλακό υλικό γίνονται συνήθως τα βρεφικά mobiles, αλλά μπορεί να γίνουν και για τα μεγάλα παιδιά mobiles με πανιά.
- Διάφορα άχρηστα υλικά: Τα άχρηστα υλικά αποτελούν μια πρόκληση για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της φαντασίας των παιδιών και του/της παιδαγωγού, μπορεί να χρησιμοποιηθούν με πολλούς τρόπους και σε μεγάλη ποικιλία. Ο κατάλογος άχρηστων υλικών που θα μπορούσαμε να προτείνουμε είναι πολύ μεγάλος και αναφέρεται σε άλλο σημείο του βιβλίου. Το μόνο που μπορούμε να σημειώσουμε είναι πως οποιοδήποτε αντικείμενο είναι ενδιαφέρον, ελαφρύ και μπορεί να κρεμαστεί, το χρησιμοποιούμε για την κατασκευή μας.

11.3 Οργάνωση της δραστηριότητας – Τρόποι κατασκευής

Τα παιδιά αποφασίζουν να φτιάξουν ένα mobile για την τάξη τους, ύστερα από κάποιο ερέθισμα που τους έχει δοθεί, π.χ. μια βροχερή μέρα αποφασίζουν να φτιάξουν ένα mobile με θέμα τη βροχή. Συζητούν με τον/την παιδαγωγό και αποφασίζουν για τον τρόπο και τα υλικά κατασκευής, για τη βάση του mobile, τη διάταξη και τον αριθμό των αντικειμένων και αρχίζουν τη δραστηριότητα. Κατασκευάζουν τα αντικείμενα που θα κρεμάσουν (π.χ. σύννεφα, ομπρέλες, ουράνιο τόξο κ.ά.) με τα υλικά και τη διαδικασία που διάλεξαν, τα κρεμούν από τις κλωστές και έπειτα φτάνουν στο πιο δύσκολο σημείο, που είναι το κρέμασμα των αντικειμένων στη βάση του mobile. Εδώ πρέπει να βοηθήσει ο/η παιδαγωγός, γιατί η εξασφάλιση της ισορροπίας των αντικειμένων είναι λίγο ή περισσότερο δύσκολη, ανάλογα με την επιλογή της βάσης, των υλικών αλλά και της εμπειρίας των παιδιών.

Ξεκινάμε από τη βάση στήριξης που αποφασίσαμε ότι είναι η κατάλληλη για την περίπτωση. Αφού την ετοιμάσουμε, την κρεμάμε σε ένα οριζόντιο ξύλο που στηρίζεται σε δύο καρέκλες, με τον ίδιο τρόπο που αργότερα θα κρεμαστεί από το ταβάνι. Στη συνέχεια κρεμάμε ένα – ένα τα αντικείμενα προσπαθώντας να πετύχουμε την ισορροπία της κατασκευής. Αν τα παιδιά είναι μικρά, η διαδικασία γίνεται από τον/την παιδαγωγό, αν είναι μεγάλα και θέλουν να συμμετέχουν, τότε παίρνουν από ένα αντικείμενο και το κρεμούν, όπου νομίζουν. Στην αρχή το mobile δεν ισορροπεί, σιγά – σιγά προσθέτοντας και τα άλλα αντικείμενα σε διάφορα σημεία πετυχαίνουμε την ισορροπία. Στο τέλος, το κρεμάμε από το ταβάνι και ελέγχουμε πάλι την ισορροπία. Η εξασφάλιση της ισορροπίας είναι δύσκολη δουλειά ακόμη και για τον/την παι-

Αιωρούμενη κατασκευή από στοιχεία καμωμένα από πηλό.

δαγωγό. Για μερικά παιδιά αυτή η διαδικασία αποτελεί πρόκληση, ενώ σε κάποια άλλα, που δυσκολεύονται και δεν επιθυμούν να συμμετέχουν σ' αυτή, δεν ασκείται καμιά πίεση. Η διαδικασία κατασκευής είναι ίδια και για σας. Ξεκινήστε να φτιάξετε τα δικά σας mobiles και προσέξτε τα εξής:

- Διακοσμήστε τα αντικείμενα που θα κρεμάσετε και από τις δυο πλευρές, γιατί θα φαίνονται από παντού.
- Κρεμάστε τα αντικείμενα σε διαφορετικά επίπεδα και όχι σε μια σειρά, για να έχετε καλύτερα αισθητικά αποτελέσματα.
- Μην κρεμάσετε λίγα κομμάτια, γιατί το mobile θα δείχνει φτωχό, αλλά ούτε και πολλά, γιατί θα δείχνει φορτωμένο.
- Προσπαθήστε να βρείτε ενδιαφέροντες, εύκολους και πρωτότυπους συνδυασμούς υλικών και θεμάτων.
- Προσέξτε την τοποθέτηση των αντικειμένων σε σχέση με την ισορροπία του mobile.

Αιωρούμενη κατασκευή από ξύλινες κουτάλες.

11.4 Ιδέες για mobiles 🍌

Όσον αφορά στα σχέδια μπορούμε να κάνουμε:

- Διάφορα σχέδια σε ένα ή δύο ή σε περισσότερα επίπεδα.
- Ένα σχέδιο σε πολλά διαφορετικά χρώματα.
- Ένα σχέδιο στο ίδιο χρώμα αλλά σε διαφορετικά μεγέθη.
- Σχέδια με συνδυασμό αντικειμένων που αποτελούν ένα θέμα (π.χ. ένα καλάθι και τα φρούτα, τους ήρωες ενός παραμυθιού, τα Χριστούγεννα, κτλ.).

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

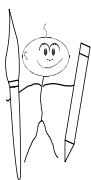
Οι αιωρούμενες κατασκευές (mobiles) είναι μικρά, ελαφρά, κινούμενα αντικείμενα, που κρεμάμε πάνω από την κούνια – χώρο του βρέφους ή από το ταβάνι της αίθουσας της τάξης, όταν απευθυνόμαστε σε μεγαλύτερα παιδιά. Σκοπός μας είναι να αποτελέσουν οπτικά ερεθίσματα για το βρέφος και να το προκαλέσουν να διαφοροποιήσει τα κινητά από τα ακίνητα μέρη του περιβάλλοντός του. Το mobile τοποθετείται γύρω στον πρώτο μήνα σε απόσταση 30 – 40 εκ. από το πρόσωπο του βρέφους, γιατί μόνο σ' αυτή την απόσταση εστιάζει το βλέμμα του.

Τα mobiles που απευθύνονται στα νήπια έχουν τους εξής σκοπούς: α) Τη διακόσμηση της τάξης και β) τη συμμετοχή των παιδιών στην κατασκευή τους. Για την κατασκευή ενός mobile μπορεί να χρησιμοποιηθούν ποικίλα υλικά (φυσικά υλικά, διάφορα χαρτιά, πηλός, πανιά καθώς και πολλά άλλα). Η κατασκευή ενός όμορφου mobile είναι κυρίως θέμα φαντασίας. Η δραστηριότητα κατασκευής ενός mobile πρέπει να ξεκινά από τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Να εξηγήσεις, γιατί οι αιωρούμενες κατασκευές (mobiles) έχουν μεγάλη παιδαγωγική αξία τόσο για τα βρέφη όσο και για τα νήπια.
2. Να εξηγήσεις τον τρόπο με τον οποίο η κατασκευή των mobiles βοηθά στην ανάπτυξη της φαντασίας των παιδιών.

Προτεινόμενες δραστηριότητες

1. Κατασκεύασε ένα βρεφικό mobile από 4 στοιχεία.
2. Κατασκεύασε ατομικά ή ομαδικά mobiles με υλικά από τη φύση.
3. Κατασκεύασε mobiles της επιλογής σου, σύμφωνα με τις ιδέες που προτάθηκαν ή σκέψου κάποια άλλα δικά σου.
4. Φτιάξε ένα mobile από πρωτότυπο άχρηστο υλικό.
5. Κατασκεύασε mobiles από διάφορα χαρτιά, χαρτόνια ή πηλό.